

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrto leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво: Koroška cesta štev. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrtne za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede opoldne. — Nezaprti reklamacije so poštne proste.

Pomoč ubogemu kmetu.

Vi, ki imate še srce in ljubezen do dobrega kmeta, opazujte, kako je žalosten njegov položaj, kako je burno in bedno njegovo življenje, kako težko in mučno njegovo delo! Ubogi kmet... od vsega tega svojega trpljenja in dela ima le toliko zase, da se preživi in čestokrat s pomanjkanjem. Mar čuda, da vidimo dan za dnevom, kako kmet propada, da propada pa tisti stan, ki je podlaga vseh stanov, ki je podlaga državi in ki prideluje živež drugim stanovom. In vendar — koliko mladeničev mora v Ameriko, ker doma ni zaslužka. Koliko posestev je zadolženih, kako mora kmet svoje izdelke voziti v mesto in tam prodati pod ceno oziroma brez dobička; celo večkrat se zgodi, da mora kmet prositi s klobukom v roki, da mu odkupijo blago; seveda ceno narekuje odjemalec. In zakaj je kmetški stan tako preziran in teptan, torej na robu propada? Temu so krivi v prvi vrsti brezverci, oni namreč, ki zaničujejo Kristusovo vero in ščenejo proti škofom in duhovnom. Brezverci hočejo z eno besedo spraviti iz sveta krščansko ljubezen in pravičnost med ljudmi. Kjer pa ne vlada ljubezen in pravičnost, tam gospodari krivica, izkoriščanje do krvi in rop. Da, roparji so oni, ki obogate z žulji ubogih in siromašnih kmetov.

Brezverci so torej privedli kmeta do sedanjega neznosnega, nevzdržljivega žalostnega stanja.

Kmet pa, ki je bil nekdanj gospodarsko močan in neodvisen od oderuhov in brezsrčnih pijavk, je zdaj že grozno zadolžen; nima zato več veselja do dela; s strahom gleda v prihodnost in zato kliče na pomoč. Vi, ki imate še srca in krščansko ljubezen do

njega, pomagajte mu, ker naš kmet ni vendar že izgubljen.

A, kako mu je pomagati? Če se ima dobro voljo pomagati bližnjemu, dobi se tudi vselej sredstvo zato, ker prav v tej zadevi so sredstva raznovrstna.

Toda en sam človek ne more vsega storiti; pomagati mu morajo i drugi. Ako se hišo zida, glej, kako eden nosi kamenje, drugi malto itd.

Tako je pri vsakem početju: eden drugemu mora pomagati. V edinstvi pa je moč in napredek! Nasprotnika pa se je treba ogibati in ga ne poslušati; očiten nasprotnik je manj nevaren kakor lokav človek, ki se kaže zadovoljen in navdušen za dobro in koristno stvar, a zahrbtno pa zvičajno meče polena onim, ki se s požrtvovalnostjo prizadevajo pomagati kmetu.

Krščanski demokratje kličejo skupaj vse delavce in kmete pod Kristusovim praporjem, da se tako združeni bojujejo za stanovsko zboljšanje. Krščanski demokratje se potegujejo za delavce in kmete, da zboljšajo njih gnotno stanje in da pribore pravo svobodo in veljavo v človeški družbi. In vse to se doseže na temelju katoliške vere.

Krščanski demokratje imajo zato te besede na svojem praporju: „Kmetje in delavci, združite in organizujte se, tu je vaša moč, tu se boste izobrazili in si drugega potrebnega priborili.“ Organizacija in izobrazba, evo vam prvo in uspešno pomoč, ki ima gotovo trajne posledice. Zares, pomanjkanje združne misli in pomanjkanje izobrazbe so glavni vzroki propadanja našega kmeta.

Da bi te besede bile seme, iz kojega klije ljubezen in pravičnost do siromaka in

sveta vnema pomagati kmetom in delavcem z organizacijo na temelju krščanskega demokratizma!

Kršč. demokrat.

Rusko-japonska vojska.

Mirovna pogajanja.

Med tem ko si stojita v Mandžuriji ruska in japonska armada nasproti, vsak trenutek pripravljeni, da se spopadeta, stojijo si v Severni Ameriki v majhnem pomorskem mestu Portsmouth (beri Portmées) nasproti pooblaščenca obeh bojujočih se držav, da se pogajajo zaradi sklepa miru. Dozdaj so že imeli tri seje, pri katerih so samo menjavali vse svoje zahteve. Natančnega se seve ne more nič zvedeti, ker so pogajanja tajna, vendar se pečajo listi mnogo o teh sejah. Če je vse res, zato naj bodo odgovorni ti listi sami.

Člani ruskega odposlanstva so poleg Vi-teja in barona Rosena, ruski odposlanec v Pekingu Pokotilov, Martens, znameniti profesor mednarodnega prava na vsenčilišču v Petrogradu, Šipov, ravnatelj v ruskem finančnem ministrstvu, vojaški ataše generalni major Jarmolov, Samoilov in Nabokov od ministrstva vnanjih stvari in slednjič še legacijski tajnik Plancon.

Člani japonske komisije so: baron Komura kot glavni pooblaščenec, Takahira, japonski odposlanec v Washingtonu, Danison, referent v ministrstvu vnanjih stvari v Tokiju, Sato, tajnik barona Kamura, Jamaza, ravnatelj pisarne za politične stvari, Adaši od ministrstva za vnanje stvari, polkovnik Tašibana od japonskega glavnega štaba, Išnji,

LISTEK.

Plačilo za poštenost,

(Povest iz francoščine.)

V ulici Git-le-Coeur št. 6 v Parizu sta stanovali pred nekaterimi leti dve mali deklici, dve sestri, katerih tiha hoja in otožni pogledi so zbujali skrito sočutje sosedov. Vsako jutro ob isti uri so ju redno videli iti iz hiše. Ljudje so se povpraševali, kaj da sta mladi deklici tako molčeči, zamišljeni in priprosto skromni. Kakor dve senci sta zahajali v hišo in iz nje.

Marica in Pavlina Barthelon, to je bilo nju ime, bili sta pač vredni tihega sočutja in milovanja, ki ju je spremljalo od strani sosednih stanovalcev. Bili sta nesrečen ostanek rodbine, katero je uničila vojska; tako mladi sta bili občutili že vse britkosti tega življenja; dedek in babica sta jima pomrla od strahu, ko se je vojska začela; njiju brat je za mrzlico umrl v Lyonu; oče, stotnik pri konjici, je umrl na bojnem polju, prestreljen skozi prsa. Nemila usoda ni prizanašala otrokoma, vzela jima je nazadnje še mater. Prevelika žalost nad tolikimi nezgodami je namreč mater vrgla na posteljo, prišla se je slabotne žene nekaka sušica, in čez nekaj mesecev je umrla.

Med materino boleznijo se je stajalo njih pičlo premoženje kakor sneg na solcu. Tako sta bili v burnem, bojnem času neizkušeni, slabi deklici sami sebi in neusmiljeni usodi prepuščeni. Gospa Barthelon je sicer zapustila malo posestvo blizu Dommartina. Toda nesreča je sirotama tudi to poslednje upanje ugrabila. Prišel je sovražnik v tisti kraj, vse opustošil, pohištvo pa požgal. Vlada je pustila potem zemljišče na javni dražbi za slepo ceno prodati, in še te krajarje je vzel neki upnik, ki je imel na hiši neki dolg vknjižen.

V takem težnem položaju ste sestri zapustili svoj kraj in šli sreče iskat v glavno mesto Pariz. V tem velikanskem mestu se je že marsikdo ponesrečil, ki je prišel semkaj sreče iskat; nasprotno pa je tukaj tudi marsikdo res našel svojo srečo. Toda teh srečnih ljubljencev ni treba iskati po bornih izbicah pod streho, kjer prebiva le skrb, revščina, glad, mraz in obup.

Naši dve sestri nista hrepeneli po bogastvu in razkošnosti; želeli sta se le skromno preživeti in živeti druga za drugo. Pavlina je bila sicer še premlada, da bi mogla kaj zaslužiti, pa Marica je bila izvrstna pevka, zlasti je igrala izvrstno na glasovir. Na duri stanovanja, katero sta si najeli, naredila je napis: „Marica Barthelon, učiteljica na glasovir.“ Začetek je bil težak. Storila je več potov in iskala

učencev in učenk, pa več dnij brez uspeha. Te dni sta preživeli v velikih skrbih, ne vedoči, ali bo mogoče ostati v Parizu ali ne. Naposled je Marica vendar dobila par učenk, katere so plačevale po petdeset santimov za eno uro pouka. Tako sta sestri preživeli dve leti v bornem stanovanju, pri pičli in slabi hrani. V tretjem letu se je na videz obrnilo na bolje. Marica je dobila službo v nekem novem dekliškem zavodu, kjer so jo najeli za učiteljico godbe in ji dali še precej dobro plačo. Mislila je, da je zdaj rešena. Prazen up! Usoda učnih zavodov ali takozvanih penzijatov v Parizu je podobna usodi cvetic. Rodijo se naglo, kakor rože spomladi, pa ravno tako hitro tudi zvenejo in zamrjejo. Nekateri zamrjejo že med porodom. Tudi zavod, kjer je služila Marica, zadela je enaka usoda: prenehal je. Zdaj je bila Marica brez kruha in še tistih učenk, ki jih je prej učila hodila, ni imela več, ker so med tem časom dobile drugo učiteljico. Iskala je drugih učencev in učenk, pa brez sreče, niti enega otroka ni dobila v pouk.

Položaj obeh sester se je še bolj shujšal. Iz revščine in zadrege je nastalo pomanjkanje in stradanje. Marica ni zmogla več, da bi plačala stanovanje, in morala ga je zapustiti in izprazniti. Prodala je nekaj hišne oprave in si najela drugo, še revnejšo izbo. Od zdaj naprej je bilo treba vsak teden kaj prodati,

kancelar japonskega konzulata v Čikagu, in tajnika Honda in Konisi.

V prvi seji dne 9. t. m. so se samo določili običaji in vzpored, po katerem se bodo vršile. Tako se je določil francoski jekik kot razpravni, angleški pa kot pomožni jezik. Vite namreč zna samo rusko in francosko, Komura pa samo japonsko in angleško. Istotako so se poverila tudi pooblastila.

Druga seja je bila dne 10. t. m. Pri tej seji so izročili Japonci Rusom mirovne pogoje. Vite je govoril v francoskem jeziku, Komura pa neprestano v japonskem. Zato je končno začel tudi Vite govoriti ruski. Tolmači so predstavljali govor vsakega.

Pri tretji seji dne 12. t. m. so izročili Rusi odgovor na japonske zahteve. Vite je delal s svojimi tovariši v petek do 2. ure popoldne. Vsako točko so vsestransko pretresovali, nakar je Vite narekoval, da je zahteva nesprejemljiva ali pa vsaj pretirana. Odgovor je zelo obsežen in tako sestavljen, da vsaj za sedaj ni povoda, da bi se pogajanja pretrgala. Angleški listi vedo že povedati, kaka je vsebina ruskega odgovora. Predvsem je ruski odgovor odločno proti odstopu Sahalina in proti vsakršni vojni odškodnini, da, tudi proti japonski nadvladi nad Korejo. Pač pa se obeta, da se na ruski meji ne zgrade nove trdnjave. Ravno tako se Rusija upira odstopiti Mandžurijo Japonci, razven tistega dela, ki ga že ima Ojama v svojih rokah.

Dopisi.

Vitanje. (Napad.) V noči od 30. na 31. julija si je neki zlikovec iskal zabave v tem, da je na kaplaniji šipe pobijal. Gotovo se je bil ta hajlovec do dobra nalezal kakšnega fuzla. Ne mislite tega! Bil je popolnoma trezen in ravnal premišljeno. V gosti temi — v njo je bila zavita tudi protestantska oštarija — je metal kamenje na okno iz cestne strani. Tu je bilo okno z vetrnicami precej zaslonjeno, in kamenje je obležalo na oknu, ne da bi bilo šipe podrobilo. Vsled te smole je šel na drugo stran, kjer je cerkev in tu je tudi v temi opazil, da je okno z vetrnicami le napol zavarovano. Tu je tedaj začel opravljati svoje plemenito dejanje in je po celi sobi tje do postelje ob nasprotni steni nasul razdrobljenih kosčkov stekla. Da tega dejanja ni izvršil kak okoliški Slovenec, nikdo ne dvomi, saj je bilo tudi kamenje mehko in gladko, kakor so germanski Vitanjčani.

V čudni luči in zvezi se tudi pri tem dejanju kaže oni lepi Slovenec, ki se med nami hoče kazati navdušenega narodnjaka, a je vse kaj drugega, ker je z našimi najza-

grizenejšimi narodnimi nasprotniki zvezan in celo njim vrlo postrežljiv. Vedel je namreč že pred davnim časom pripovedovati g. kaplanu, da ga Vitanjčanje za svoje godovanje, to je na pust, hočejo osrečiti s kamenitim dežjem. Kar se takrat ni izvršilo, bi se naj kmalu po Veliki noči. Ob koncu julija pa je zvedel, da je gospod kaplan iz Vitanja prestavljen. Brž je kar na svojo roko raztrobil med svojimi hajlbrudarji, da kaplan odide dne 31. v ponedeljek, ne da bi vedel za njegove namene, oditi v terek. In res, kar v noči na ponedeljek so plemeniti hajlbrudarji izvršili slaven čin, da so na kaplaniji s kamenjem šipe pobili. Sicer je pa lepi Slovenec vedel, da so se protestantovski nemškutarji zakleli, da bodo g. kaplana pretepli, če ga na večer ali ponoči dobijo v trgu. Noč ima svojo moč! Seveda jim ni hotel privoščiti tega tevtonskega veselja in ni šel v trg brez posebnega opravlja ali sile.

Pa se uprašujete, zakaj so ga tako peklenko sovražili? Sami trdijo, da je delal nemir. A kakšen „mir“ razumejo protestantovski nemškutarji? Lepo mirno in v redu je vse, če lahko brez skrbi delajo s katoliškimi Slovenci, kar se jim poljubi. Tako „pomirjevati“ pa jim ni hotel pomagati. Večkrat je tudi javno razložil, kako delajo pastor in njegovi pristaši, pomagači in izprejemavci za nemško protestantsko državo. In to jim je bilo neprijetno. Da bi mladino obvaroval vsaj nekoliko tega pogubnega vpliva, jo je zbiral v nanovo oživilnem bralnem društvu, kjer so brali dobre časnike, lepe knjige ter zapeli marsikatero pošteno pesem. Ali je to hudobno? Seveda poštenjakovičem se je zdelo hudodelstvo. Kajti mladina bi si najraje v tistem času hladila svojo žejo, v gostilnah prepevala in se brhko sukala ter pomagala polniti — prelube mošnjčke. Kaj jim treba prednašanja, kaj poučnih govorov? Da bi se mladina kaj lepega naučila in pošteno razvedrila, kaj tega treba Slovencem?

Iz Zdol pri Kozjem. (Strupena rosa.) Kakor se je poročalo po raznih listih, je tuintam po nekaterih krajih peronospora ali strupena rosa nastopila v preobilni meri in žugala uničiti največjo nado našim ubogim vinorejcem. Tudi pri nas se je pojavila v preobilni meri ta bolezen in po nekaterih vinogradih hudo posmodila, da jih je bilo tako žalostno pogledati, kakor tedaj, ko v jeseni mraz listje popari. Toda tudi peronospora je izbirčna, kakor se nam zdi, kajti ni se naselila kar po vseh vinogradih, ampak je iskala iste bolj proti večernemu solncu obrnjene, pa tudi drugi so ji dobro ugajali. Strašno budo je zadela nekatere vinorejce, kar obupani so in tarnajo, kaj je temu krivo. Da se je letos ta bolezen v tako obilni meri prikazala, je več vzrokov. Škropilo se je. Seveda nekateri pra-

vilno, drugi nepravilno. Opazoval sem vinorejce, ki so v najhujši vročini škropili, drugi zopet v rosi in tretji prepozno in vse to povzročuje peronospora. Pa tudi oni grozni vihar je tega veliko kriv, ker je listje in mladje preveč omamil, listje obtokel, da se je potem jelo sušiti. Torej eno k drugemu je vzrok letošnje tako hude peronospore, ki ni uničila samo listja, ampak tudi veliko množino grozdja. Kateri vinogradi so pa zdravi ostali, ti so pa pravi kras naših gor, ki obetajo mnogo zlato-rujne vinske kapljice.

Naj napravi že letos vsak vinorejec trden sklep, ako mu Bog še življenje da se se prihodnje leto bolj skrbno postaviti v bran proti hudi sovražnici peronospori, ki bi mu morebiti žugala uničiti lepe amerikanske nasade, kakor pa letos. Naj se že začne škropiti zgodaj, ko mladika požene 3—4 peresa in potem vsake tri tedne ter hitro po vsaki nevihti. Kakor otrok, tako tudi trs potrebuje varstva in skrbi, da se ne naseli vanj bolezen. Poškropijo pa se naj vsi deli lista enakomerno drobno in fino, pa ne tuintam, kakor nekateri delajo, drugi pa zopet potaplajo, da je groza. Pa tudi na sestavo za škropljenje namenjene sestavine se mora gledati. Zato pa svetujem, da se rabi za poskušnjo lakmusov papir, ki se dobi v vseh večjih prodajalnicah za nekaj vinarjev. Pa tudi v rosi in preveliki vročini ne hodite v amerikanske nasade, ker to škoduje. Vidite, dragi vinorejci, letošnje tako hude peronospore je krivo več vzrokov. Da se pa ti vzroki drugo leto popravijo in obvaruje nadaljno razvijanje peronospore, bode treba mnogo skrbi in truda po zgoraj omenjenih načelih. Pa saj veste, kaj pravi pregovor: „Pomagajte si sami in Bog vam bo pomagal!“

Zdolski.

Od Save. (Občinske volitve na Vidmu) so se v sredo, dne 9. avgusta zopet vršile, a žal, ne dovršile. Ko smo imeli pred leta dnevi prvokrat po pretekli dobi volitev v občinski odbor, je zračunal pametni „Štajerčev“ dopisnik, da je bila velikanska večina odbornikov iz njegove stranke. Resnica je bila ta, da je izmed 18 izvoljenih odbornikov bilo 9 naših, a 9 Štajerčijancev. Vsak razred je takrat volil po 6 odbornikov in po 3 namestnike. Slovenci so popolnoma zmagali takrat le v drugem razredu; v tretjem razredu so bili (po srečkanju) izvoljeni 4 kandidati od Štajerčev, dva pa od slovenske stranke. A eden izmed onih 4 mož, katere so volili Štajerčijanci, je izjavil že med volitvijo, da ne bo nikdar držal s stranko naših narodnih odpadnikov. A to volitev je namestnija z deželnim odborom ovrгла in se je morala 9. avgusta vršiti nova volitev. Ker se je število volilcev letos namnožilo nad 600, je moral voliti vsak razred po 8 odbornikov in po 4 namestnike. Zapisnik volilcev je sestavila davkarija v Brežicah in je šel z njim občinski predstojnik Ban k okrajnemu glavarju, ga vprašat, če je prav razdeljen. To je bilo važno radi tega, ker mora biti v prvem razredu po postavi vsaj dvakrat toliko volilcev, kolikor se voli odbornikov in namestnikov. Tretjino direktnih davkov plačuje 18 volilcev; te je postavila davkarija v prvi razred, a po postavi bi jih moralo biti v prvem razredu 24, ker se je imelo voliti v vsakem razredu po 8 odbornikov in po 4 namestnike. Občinski predstojnik Ban vpraša torej g. okrajnega glavarja, ali ne bo treba v prvi razred prestaviti še prvih šest volilcev iz drugega razreda. Gospod glavar mu reče: „Naj ostane tako, kakor je odredila davkarija.“ „Dobro! naj pa ostane.“ Ob dobi reklamacij ali pritožb se tudi nihče ni zglasil in nihče ni zahteval, da je treba zapisnik popraviti v tem smislu, da se prestavi 6 volilcev iz drugega razreda v prvi in primerno število volilcev iz tretjega razreda v drugi razred. Po preteku reklamacijske dobe, tekem zadnjih 8 dni pred volitvijo, ko se po postavi zapisnik volilcev sploh ne sme več popravljati in spreminjati, pošlje okrajno glavarstvo občinskemu uradu na Videm pritožbo nekega volilca, ki zahteva, da se naj v prvi razred prestavi šest volilcev iz drugega razreda. Glavarstvo napiše na slovensko vlogo onega

da je bilo za najpotrebnejši živež, zdaj naslanjačo, pozneje par boljnih, blazinastih stolov, potem spet kako omaro, slednjič stensko uro iz časov Ljudevita XV., katero je bil oče, stotnik Barthelon, še od svojega strica dobil in jo kakor neko svetinjo pri hiši hranil. Najbolj pa je Marico sree bolelo, ko se je morala ločiti od svojega glasovirja, pri katerem je tolikrat iskala in našla tolažbo; ko je namreč v svoji žalosti kaj zaigrala, pozabila je za trenotek na svoje skrbi. Solze so jo polile, ko so postreščeki glasovir nesli iz hiše. Pri vsej svoji žalosti pa je morala tolažiti še svojo sestrico Pavlino in ji dajati pogum, katerega že sama ni več imela.

Čez nekaj dni so odprli v bližnji ulici veliko, novo prodajalnico za žensko in moško perilo. Marica je tudi znala dobro šivati in je šla brž tje ter se ponudila za šiviljo, če bi katero potrebovali. Bila je sprejeta. Odslej je celi dan pri mizi sedela in šivala. Veliko ni zaslužila, pa vendar toliko, da sta mogli živeti. Zvečer, ko se je začelo mračiti in je bila že utrujena, poklicala je sestrico k sebi in jo poučevala v pisanju, računstvu, krščanskem nauku in drugih vednostih. Tako se je se-

strama nekaj mesecev še za silo dobro godilo.

Toda nesreča ne spi. V prodajalnici, za katero je Marica delala, vnel se je požar in se grozno hitro razširil. Prej da so mogli kaj rešiti, zgorela je cela zaloga blaga; tudi strehe se je ogenj lotil, in plamen je švignil še na dve sosedni strehi; vkljub vsem gasilcem in brizgalnicam je tista hiša vsa pogorela, od sosednih dveh pa strehe. Maričin gospodar je bil popolnoma uničen in je moral svojo kupčijo pustiti. Marica je bila spet ob kruh, pomankanje se je vnovič začelo. Uboga Marica je plavala v solzah. Molila je noč in dan in prosila Boga za pomoč. „O moj Bog“, je večkrat vzdihnila, „ne pozabi, kaj si obljubil, da boš sirotam biti oče in mati. Usmili se dveh sirot!“ Hodila je po cerkvah in tam dolgo ostajala, zatopljena v svojo molitev. Najraje je hodila v cerkev Saint-Germain-des-Prés. Redko je minul kak popoldan, da ne bi bila tam klečela pred podobo Matere Božje, ki se nahaja na prvem stranskem altarju tik vhoda. Skozi cele ure je tam klečala in ponavljala vedno iste besede: „Tolažnica žalostnih, usmili se mene in sestre!“

Konec sledi.